

SZKOŁA PIJARSKA W POLSCE

Idearium Szkół Polskiej Prowincji Zakonu Pijarów

WSTĘP

*My, pijarzy, konsekrowani i świeccy współpracownicy Prawdy,
jak niegdyś św. Józef Kalasancjusz
czujemy się posłani przez Chrystusa i Kościół, aby
ewangelizować wychowując dzieci i młodzież
poczawszy od najmniejszych,
przede wszystkim – ubogich,
poprzez integrowanie Wiary i Kultury, Pobożności i Nauki,
aby odnawiać Kościół i przekształcać społeczeństwo
według wartości ewangelicznych
oraz przyczyniać się do braterstwa między ludźmi.*

W tym celu otrzymaliśmy pochodzący od Boga charyzmat, historię, własną duchowość i pedagogikę, wspólnoty osób, szkoły i specjalne instytucje, które pozwalają nam przybliżyć dzieciom i młodzieży Jezusa jako Mistrza oraz macierzyński charakter Jego Kościoła.

„Misja”

Dokument Kapituły Generalnej Zakonu Pijarów 2003

WPROWADZENIE

Zakon Szkół Pobożnych – pijarów – został założony przez św. Józefa Kalasancjusza, w celu ewangelizowania dzieci i młodzieży przez wychowanie integralne¹. Posłannictwo pijarskie wyróżnia się tym, że jest ukierunkowane na dzieci i młodzież zwłaszcza z warstw ubogich; winno być realizowane od najmłodszych lat i spełnia się jedynie poprzez osobistą opcję życia na rzecz Ewangelii uczynioną przez wychowanka².

Zadanie szkoły

Kalasancjusz uważa założoną przez siebie szkołę [...] za instytucję uprzywilejowaną do pełnienia specyficznego posłannictwa pijarskiego³. Zatem zadaniem szkoły pijarskiej jest wychowanie dzieci zarówno w pobożności chrześcijańskiej, jak i w ludzkiej wiedzy, przeprowadzenie przez to reformy społeczności chrześcijańskiej oraz szczęście doczesne i wieczne człowieka⁴.

Szkoła pijarska jako miejsce ewangelizacji osób i kultur jest wspólnotą, w której miejsce uprzywilejowane znajduje formacja życia chrześcijańskiego, wychowanie w wierze i jej celebrowanie⁵, ale jest otwarta na każdego, kto akceptuje jej założenia⁶.

¹ Kongregacja Generalna Zakonu Ojców Pijarów, *Posłannictwo pijarskie. Ewangelizować, wychowując, w stylu kalasantyńskim*, 8.

² Tamże.

³ Tamże, 11.

⁴ Tamże; również: *Duchowość i pedagogia św. Józefa Kalasancjusza*, 80.

⁵ Tamże, 12.

Tak rozumiana szkoła pijarska realizuje zadania, które Kościół wyznacza szkole katolickiej⁷.

Odbiorca pijarskiego posłannictwa

Szkoła prowadzona przez zakon pijarów jest otwarta dla wszystkich uczniów, a szczególnie z rodzin ubogich⁸, przy czym ubóstwo należy rozumieć dzisiaj nie tylko w kategoriach materialnych, ale również w znaczeniu braków emocjonalnych i duchowych, jako ubóstwo wiary, relacji rodzinnych, wychowania oraz analogicznych ograniczeń.

Zakon Szkół Pobożnych podejmuje misję służebną – na zasadzie pomocniczości – wobec rodzin, uczestnicząc w ich problemach, a tam, gdzie rodzina nie spełnia właściwie swych zadań, próbuje ją zastąpić biorąc na siebie – na miarę posiadanych możliwości – zaszczytny obowiązek podstawowego wychowawcy⁹.

Wychowawcy

Tę wychowawczą rolę uznaje za własną cała wspólnota szkolna składająca się z nauczycieli, rodziców i uczniów. Tym niemniej, podstawowa odpowiedzialność spoczywa na gronie pedagogicznym złożonym z zakonników oraz osób świeckich przyjmujących za własne ideały szkoły pijarskiej¹⁰.

Część I

FUNDAMENTALNE IDEE SZKOŁY PIJARSKIEJ

Misji szkoły pijarskiej przyświecając określone idee, czyli podstawowe założenia, jakie odwzorowane w praktyce szkolnej na drodze określonych działań składają się w efekcie na kompletny i spójny wizerunek pijarskiej placówki oświatowej. Są one następujące.

1.1. Ewangelia jako norma podstawowa

Szkoła pijarska, jako narzędzie ewangelizacji, za swoje podstawowe odniesienie, inspirujący program a zarazem cel swych wysiłków uznaje Ewangelię Jezusa Chrystusa – Dobrą Nowinę o człowieku powołanym do świętości na drodze wolności i miłości – i w jej świetle planuje, realizuje, ocenia i doskonali swoje działanie¹¹.

Ewangelia rzuca blask prawdy na działania dydaktyczne przyczyniając się do kształtowania w uczniach chrześcijańskiej wizji świata¹². W świetle Ewangelii podejmowane są wysiłki wychowawcze zmierzające do wyrobienia w wychowanku relacji do siebie, ludzi i świata wedle wzoru, jaki pozostawił Chrystus¹³. Prowadzone w duchu ewangelicznym duszpasterstwo szkolne służy przede wszystkim osobowemu spotkaniu ucznia z Jezusem Chrystusem¹⁴.

1.2. Chrześcijańska wizja człowieka

⁶ Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 117.

⁷ Por. Gravissimum educationis, 5.

⁸ Por. Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych, 7.

⁹ Por. Tamże 91.

¹⁰ Por. Religijny Wymiar Wychowania w Szkole Katolickiej, 37.

¹¹ Por. Tamże, 47.

¹² Por. Posłannictwo pijarskie, 32.

¹³ Por. Gravissimum educationis, 8.

¹⁴ Por. Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 103.

U podstaw działania szkoły pijarskiej znajduje się chrześcijańska wizja człowieka – dziecka Bożego zdolnego prowadzić proces własnego rozwoju¹⁵. Przyjęcie antropologii chrześcijańskiej pozwala na pełne i wyczerpujące uchwycenie sensu egzystencji człowieka. Dlatego uczeń jest postrzegany w świetle swego celu ostatecznego, wspomagany na drodze zdobywania wiedzy i rozeznawania swego powołania życiowego, inspirowany do zachowania równowagi między troską o ducha i wartości duchowe a zaangażowaniem na rzecz świata zewnętrznego¹⁶. Odwołanie się szkoły do antropologii chrześcijańskiej wyraża się obecnością wartości nadprzyrodzonych i odniesienia do nich w różnych momentach życia szkoły.

1.3. Zasada integralnego nauczania i wychowania

Szkoła pijarska dąży do wypracowania w wychowanku wewnętrznej spójności: niezbędnej dla ludzkiej i chrześcijańskiej dojrzałości syntezy wiary, kultury i życia¹⁷. Szczegółowy program szkoły w sposób umiejętny łączy ze sobą pracę dydaktyczną, działania wychowawcze, edukację kulturalną oraz formację chrześcijańską, i na tej drodze usiłuje przezwycięzać istniejący we współczesnym świecie rozłam na sferę *sacrum* i *profanum*, czyli rozdział między tym, co duchowe a tym, co materialne. To służenie pełnej koherencji młodego człowieka *opiera się na takim planie wychowawczym, w którym harmonijnie łączy się wiara, kultura i życie*¹⁸.

1.4. Troska o wychowanie religijne z poszanowaniem wolności

Szkoła pijarska troszczy się o wyjaśnianie uczniom prawd wiary i zasad moralności chrześcijańskiej; o wdrażanie ich do owocnego życia modlitwą i sakramentami oraz do budowania chrześcijańskich wspólnot i do apostołatu¹⁹. Akceptacja przez rodziców i uczniów chrześcijańskiego charakteru szkoły oraz ich gotowość do poszukiwania prawdy religijnej w zgodzie z własnym sumieniem jest koniecznym warunkiem przyjęcia ucznia do szkoły i jego pobytu w niej. Taka akceptacja zobowiązuje wychowawcę do zapewnienia uczniom okazji do nawiązywania i umacniania przez wychowanków osobistej więzi z Bogiem poprzez refleksję, modlitwę i liturgię.

*Nasza szkoła [...] ożywiana w obrębie swej wspólnoty ewangelicznym duchem wolności i miłości*²⁰ respektuje w sposób właściwy dla wieku wychowanka wolność religijną osoby. Praktyczna realizacja tej zasady ma pomóc uczniom w podejmowaniu krytycznej refleksji nad własnymi przekonaniem i oraz w dojrzałym podchodzeniu do własnych i cudzych postaw religijnych²¹.

Szkoła pijarska uznaje i popiera postawę szacunku i zrozumienia dla osób poszukujących sensu życia i relacji do osobowego Boga oraz dla uczniów innych wyznań, nie zapominając nigdy, że Chrystus jest *znakiem, któremu sprzeciwiać się będą*²².

1.5. Dbalność o wysoki poziom kształcenia

Cechą charakterystyczną pedagogiki pijarskiej powinna być prostota, użyteczność i skuteczność metod nauczania²³. To zalecenie jest podyktowane troską o dostępność szkoły

¹⁵ Por. Posłannictwo pijarskie, 25.5, a także: Duchowość i pedagogia św. Józefa Kalasancjusza, 55.

¹⁶ Por. Posłannictwo pijarskie, 29.3.

¹⁷ Por. Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 98.

¹⁸ Religijny Wymiar Wychowania w Szkole Katolickiej, 34.

¹⁹ Por. Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych, 88.

²⁰ Tamże, 90.

²¹ Por. Osoby konsekrowane i ich misja w szkole, 51.

²² Por. Łk 2,34.

²³ Por. Konstytucje Kalasancjusza, 216.

rzeczywiście dla wszystkich – a więc także dla uczniów mających trudności z nauką – oraz o ułatwienie uczniom startu życiowego²⁴.

Starając się o gruntowny i oparty na prawdzie przekaz wiedzy, szkoła pijarska ma realizować zalecenia nowoczesnej dydaktyki. Służy temu właściwy dobór nauczycieli, rzetelność pracy dydaktycznej, solidna infrastruktura, indywidualizacja wychowania i kształcenia, wielość pozalekcyjnych propozycji edukacyjnych, realizowanie indywidualnego toku nauczania z uczniami najzdolniejszymi, specjalne zaangażowanie w pracę z uczniem słabszym, promocja indywidualnych uzdolnień, umiejętne motywowanie do pracy i osobistych poszukiwań naukowych, rozbudzanie tęsknoty za prawdą.

Wierne przestrzeganie tych zasad przynosi szkole pijarskiej uznanie i daje nadzieję na znalezienie środków ekonomicznych do prowadzenia szkoły²⁵.

Intencją szkoły jest nie tylko przekazanie szerokiej wiedzy czy doprowadzenie do nabycia określonych umiejętności. Najistotniejszym celem jest wyrobienie u uczniów umiejętności życia: *Dlatego uznajemy za przedmiot nauczania nie tylko treści, ale i samą metodę, zmierzając do tego, by wychowanek uczył się poznawać, uczył się czynić, uczył się żyć z innymi, uczył się być*²⁶.

Akcentując znaczenie wiedzy, szkoła pijarska nigdy nie ocenia wartości ucznia ani jego godności według zasobu posiadanych przez niego talentów, nabytej wiedzy czy umiejętności. Dlatego elitarny charakter szkoły może być jedynie wyjątkiem, ale nigdy zasadą funkcjonowania szkół w Polskiej Prowincji Zakonu Pijarów.

1.6. Rozumienie szkoły jako wspólnoty

Szkoła pijarska nie jest wyłącznie miejscem edukacji. Jest miejscem międzyosobowych relacji i odniesień. Uczenie szacunku, tolerancji, współzycia, poszanowania odrębności drugiego człowieka, zawsze w atmosferze prawdy, to jej istotne zadania. Miejscem takiego wychowania jest wspólnota chrześcijańska. *Jest to podmiot i cel działalności ewangelizacyjnej, katechetycznej i sakramentalnej prowadzonej w specyficznej formie w szkole pijarskiej. Do jej tworzenia są powołani zakonnicy, kapłani, laicy, uczniowie i rodziny...*²⁷. Umiejętność współpracy, koordynacji działań, wyznaczania wspólnych celów oraz ich osiągania decyduje o atmosferze szkoły i podnosi walor edukacyjny. Jednocześnie zaangażowanie się w życie sobie właściwej wspólnoty jest zadaniem osób związanych ze szkołą i nie powinny się one z niego zwalniać.

1.7. Współpraca z rodziną

Rodzice są pierwszymi i głównymi wychowawcami dzieci²⁸. Oznacza to, że szkoła pijarska nie może właściwie wypełnić swej funkcji, jeśli rodzice nie prowadzą aktywnej współpracy ze szkołą, a szkoła z rodzicami. *Właściwa integracja szkoły z rodziną jest podstawowym warunkiem, dzięki któremu będzie można dostrzec i rozwinąć możliwości uczniów, odkrywane tak w jednym, jak i w drugim środowisku...*²⁹. Głównym beneficjentem tak ułożonej współpracy jest uczeń, a korzyści wyrażają się nie tylko w przyswojeniu określonej wiedzy, ale obejmują również takie wartości jak *wychowanie religijne, moralne, seksualne, orientację zawodową, wybór odpowiedniego powołania*³⁰.

²⁴ Por. XLIV Kapituła Generalna, Charyzmat pijarski..., nr 27.

²⁵ Por. List Kalasancjusza z 28.07.1629 r.

²⁶ Posłannictwo pijarskie, 30.3.

²⁷ Tamże, 40,6.

²⁸ Por. Gravissimum educationis, 3.

²⁹ Por. Religijny Wymiar Wychowania w Szkole Katolickiej, 40.

³⁰ Tamże, 42.

1.8. Bezpieczeństwo ucznia

Nasze czasy znamionuje szeroko odczuwane poczucie zagrożenia, przemocy, agresji i nietolerancji. Te tendencje wyrażają się nie tylko w formie przemocy fizycznej, ale także religijnej, intelektualnej, psychicznej i etycznej. Szkoła pijarska stawia sobie za cel zapewnienie bezpieczeństwa w tych płaszczyznach, tak, by uczeń wzrastał w harmonii z otoczeniem, w jedności, przyjaźni i atmosferze zrozumienia. Troska o pokój wewnętrzny osoby, poczucie oparcia w środowisku rówieśników i nauczycieli, wsparcie psychologów i pedagogów oraz doświadczenie bezpieczeństwa należy do istotnych cech szkoły pijarskiej.

Odpowiedzialności za ten wymiar życia szkolnego nie ponosi jedynie prowincja zakonna jako organ prowadzący czy sama dyrekcja szkoły. Do wysiłku na polu tworzenia przyjaznej atmosfery i budowania poczucia bezpieczeństwa zobowiązane są wszystkie osoby i instytucje tworzące społeczność szkolną: Dyrekcja, Grono pedagogiczne, personel szkolny, uczniowie, Samorząd szkolny, grupy i wspólnoty, rodzice i Rada rodziców.

Część II CHARAKTERYSTYCZNE CECHY SZKOŁY PIJARSKIEJ

Szkoła pijarska zyskuje, podtrzymuje i umacnia swoją tożsamość, jeśli spełnione są określone warunki mające swój początek w wciąż aktualnej intuicji św. Józefa Kalasancjusza. Należą do nich: kalasantyński charakter szkoły, otwartość szkoły oraz katolicki wymiar edukacji³¹.

2.1. Kalasantyński charakter szkoły

Założyciel pijarów i twórca pierwszej szkoły powszechnej rozumiał oświatę jako środek służący wszechstronnemu rozwojowi człowieka na płaszczyźnie osobowej i społecznej, z uwzględnieniem roli i znaczenia jego rozwoju duchowego i religijnego. Współczesna szkoła pijarska zachowuje swój kalasantyński charakter, jeśli jej *misja wychowawcza ma na celu pełne ukształtowanie człowieka, by nasi uczniowie kochali prawdę i jej szukali, i jako doświadczeni mistrzowie Królestwa Bożego współdziałali w budowaniu świata bardziej ludzkiego, a swoje życie uzgadniali z wyznawaną wiarą*³².

Oznacza to, że szkoła pijarska wówczas pozostaje wierna intencji swego Założyciela, gdy służy kształtowaniu dojrzałej osobowości ucznia, rozbudza w nim zamiłowanie do prawdy, utrwala gotowość do jej nieustannego szukania, inspiruje na rzecz zaangażowania w ewangeliczną przemianę społeczeństwa oraz w taki sposób formuje młodego człowieka, by istniała w nim pełna zgodność między życiem a wiarą oraz wynikającymi z niej zasadami³³.

2.1.1. Kryteria kalasantyńskiej tożsamości szkoły

1. Integralność edukacji.
2. Odniesienie do Boga i Objawienia chrześcijańskiego we wszystkich dziedzinach życia szkoły.
3. Rzetelny przekaz wiedzy połączony z inspirowaniem osobistych poszukiwań naukowych.
4. Dojrzałość relacji międzyosobowych opartych na zaufaniu i bliskości.
5. Uprzywilejowane traktowanie ubogich i potrzebujących.
6. Rozumienie szkoły jako środka służącego odnowie społeczeństwa.

³¹ Por. Posłannictwo pijarskie, 11-19.

³² Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych, 86.

³³ Por. Przyobleczeni na nowo w Chrystusa, 73.

2.1.2. Cele działania szkoły w obrębie kalasantyńskiej tożsamości

1. Integrować wymiar wychowawczo-dydaktyczny szkoły z etyczno-religijnym.
2. Ukazać przenikanie się wiary i wiedzy w życiu ucznia prowadząc go do dojrzałości osobowej i chrześcijańskiej.
3. Stosować nowoczesne metody, techniki i technologie oraz wykorzystywać współczesne środki edukacyjne zmierzając do wyrobienia w uczniu trwałej postawy poszukiwania prawdy.
4. Działać w duchu prostoty, bliskości, wymiany poglądów i zaufania wobec wszystkich osób tworzących wspólnotę szkolną.
5. Dbać o uczniów przeżywających kryzysy, ubogich i potrzebujących.
6. Wykorzystać szkołę jako instrument służący ewangelicznej i humanistycznej odnowie społeczeństwa.

2.2. Otwartość szkoły pijarskiej

Tradycją szkoły pijarskiej jest otwartość na każdego ucznia bez kierowania się jego pochodzeniem społecznym czy narodowym, wyznawanymi poglądami czy przekonaniami religijnymi. *Uczeń, niezależnie od wiary, którą wyznaje lub okresu duchowego poszukiwania, w którym się znajduje, jest Chrystusem. I właśnie takiego Chrystusa przyjmuje wychowawca i takiemu służy*³⁴. Otwartość ta ma nadto swój głębszy wyraz w szczególnym traktowaniu tych, którzy doświadczają ubóstwa lub innych poważnych trudności, dla nich bowiem w pierwszym rzędzie szkoła kalasantyńska została powołana³⁵.

Jednocześnie, mając na względzie swoją specyficzną misję i chrześcijański charakter, wobec przyjmowanych uczniów szkoła ma prawo postawić określone wymagania: szczerego poszukiwania ewangelicznego stylu życia, respektowania wartości chrześcijańskich, angażowania się w pogłębienie wiary bądź przynajmniej poszukiwanie prawdy, poszanowania innych osób i ich poglądów, całościowego uznania programu szkoły oraz aktywnego zaangażowania w jego realizację.

2.2.1. Kryteria otwartości szkoły pijarskiej

1. Indywidualne traktowanie każdego ucznia.
2. Wychowanie otwarte i nie dyskryminujące nikogo.
3. Ukierunkowanie działań na poszukiwanie prawdy.
4. Służenie rozpoznawaniu wartości, ich przyswajaniu i wprowadzaniu w życie.
5. Szanowanie pozytywnych wartości obecnych w innych kulturach i religiach.
6. Edukowanie ku aktywnemu i twórczemu przeobrażaniu świata.

2.2.2. Cele działania szkoły

1. Indywidualizować proces edukacyjny szanując osobistą i niepowtarzalną historię życia każdego człowieka.
2. Uczyć krytycznej akceptacji każdej osoby i jej poglądów z zachowaniem wierności własnym przekonaniom.
3. Wyrabiać postawę nieustannego poszukiwania i umiłowania prawdy.
4. Uczyć umiejętności krytycznego rozpoznawania wartości i uzdolnić osobę do podjęcia życia według tego, co zostało poznane i zaakceptowane.
5. Uczyć szacunku do tego, co pozytywne w innych kulturach, ideach i wierzeniach.
6. Prowadzić do przyjęcia odpowiedzialności za kształt społeczeństwa i zaangażowania się na rzecz jego przemiany.

³⁴ Posłannictwo pijarskie, 25.4.

³⁵ Por. Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 96.

2.3. Katolicki charakter szkoły pijarskiej

Szkoła pijarska jest środowiskiem, w którym przekaz gruntownej i nowoczesnej wiedzy, ujętej w chrześcijańskiej opcji światopoglądowej, powiązany jest z procesem wychowawczym osadzonym na chrześcijańskim systemie wartości. W tych dwóch działaniach nie wyczerpuje się jednak katolicki charakter szkoły pijarskiej. Zyskuje ona swoją pełną tożsamość tylko wówczas, gdy na drodze konkretnych projektów, tak ogólnych jak i zindywidualizowanych, prowadzi do uformowania szkolnej wspólnoty chrześcijańskiej jako części Kościoła, w której wszyscy mogą rozwijać i umacniać swoją wiarę, wchodzić w zażyłą relację z Bogiem, uczyć się reguł życia duchowego, rozpoznawać i realizować swoje indywidualne powołanie życiowe zgodne z wolą Chrystusa oraz rozszerzać swą miłość i ćwiczyć się w jej praktykowaniu. *Ponieważ szkoła pijarska jest miejscem ewangelizacji, dlatego miejsce uprzywilejowane znajduje w niej formacja życia chrześcijańskiego, wychowanie w wierze i jej celebrowanie*³⁶.

Szkoła pijarska jest szkołą wyznaniową o chrześcijańskich korzeniach, co oznacza, że u jej fundamentów leży chrześcijańska wizja rzeczywistości a jej zadania rozciągają się również na sferę religijną w człowieku. Nie jest to jednak szkoła indoktrynująca czy konfesyjna, dlatego jest jednocześnie otwarta na osoby innych wyznań i religii przyjmowane w atmosferze wolności i wzajemnej akceptacji. Nigdy jednak nie może zrezygnować ze świadomego i aktywnego podejmowania swojej misji ewangelizacyjnej, dlatego zgodnie z Regułami Zakonu Szkół Pobożnych należy w niej *wyraźnie przekazywać naukę chrześcijańską i troszczyć się o publiczne wyznawanie wiary we wspólnocie*³⁷.

2.3.1. Kryteria katolickiego charakteru szkoły pijarskiej

1. Przekaz wiedzy oparty na chrześcijańskiej wizji świata.
2. Wychowanie czerpiące z chrześcijańskiego systemu wartości.
3. Budowanie wspólnoty szkolnej jako kościelnej wspólnoty wiary.
4. Realizowanie ogólnego i zindywidualizowanego duszpasterstwa szkolnego.
5. Celebrowanie sakramentów świętych i przeżywanie we wspólnocie szkolnej roku liturgicznego.
6. Stwarzanie okazji do czynnego przeżywania i praktykowania wiary, zwłaszcza poprzez miłość chrześcijańską.

2.3.2. Cele działania szkoły

1. Integrować w uczniach postawę naukową i osobistą pobożność w spójną, chrześcijańską postawę życiową.
2. Doprowadzić ucznia do przyjęcia i zaakceptowania ewangelicznych reguł życia.
3. Przez osadzenie w lokalnej wspólnocie chrześcijańskiej doprowadzić do świadomości bycia Kościołem oraz aktywnej obecności w jego życiu.
4. Stworzyć skuteczne formy duszpasterstwa szkolnego pomagające całej wspólnocie oraz poszczególnym jednostkom dojrzewać w wierze.
5. Poprzez celebrowanie sakramentów świętych służyć budowaniu i umacnianiu osobistej więzi z Jezusem Chrystusem oraz jej przeżywaniu w roku liturgicznym.
6. Prowadzić do czynnego wyrażania wiary w uczynkach chrześcijańskich i zaangażowania na rzecz bliźnich.

³⁶ Posłannictwo pijarskie, 12.

³⁷ Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 121.

Część III OSOBY W SZKOLE PIJARSKIEJ

Najważniejszą częścią szkoły pijarskiej są osoby. Choć szkoła pijarska bez budynku, wyposażenia, środków ekonomicznych i tzw. infrastruktury istnieć nie może, to jednak ludzie, a nie dobra materialne decydują o jakości szkoły.

3.1. Uczniowie

Uczniowie w szkole pijarskiej są traktowani jako aktywny podmiot dialogu wychowawczego. Poszanowanie godności osobistej ucznia, a zarazem stawianie mu wymagań służących jego integralnemu wychowaniu są cechą charakterystyczną szkoły pijarskiej. Prawa i obowiązki ucznia określa Regulamin szkolny.

Szkoła pijarska, wymaga od rodziców i uczniów wolnej i świadomej decyzji rozpoczęcia nauki w tej szkole, w konsekwencji – aktywności i otwartości na kształcenie i wychowanie, w tym na formację religijną. Rodzice ucznia, a szkołach ponadgimnazjalnych rodzice wraz z uczniem, mają wyrazić taką decyzję na piśmie.

Obowiązek przygotowania warunków rekrutacji należy do Dyrektora szkoły zgodnie z prawem oświatowym i zarządzeniem nadzoru pedagogicznego. Zasady rekrutacji uczniów wymagają zatwierdzenia przez prowincjała. W zakresie dopuszczonym przez prawo oświatowe, prowincjał winien posiadać możliwość umieszczenia na liście uczniów przyjętych do szkoły określonej liczby uczniów. Zasady rekrutacji mają ułatwić dostęp do naszych szkół dzieciom nauczycieli i pracowników szkoły oraz rodzeństwu uczniów i absolwentów³⁸.

3.2. Nauczyciele

Grono pedagogiczne złożone jest z nauczycieli świeckich oraz osób duchownych i zakonnych. Nauczyciele świeccy są traktowani w szkole pijarskiej jako bracia i współpracownicy pijarscy we wspólnym posłannictwie. Przy zatrudnianiu nauczycieli pierwszeństwo mają absolwenci szkoły pijarskiej, którzy spełniają odpowiednie wymagania³⁹.

Nauczyciela szkoły pijarskiej winny charakteryzować cechy, które umożliwią skuteczne i wiarygodne pełnienie jego misji w szkole. Zaliczyć do nich należy: odpowiednie i wciąż uzupełniane przygotowanie zawodowe; umiejętności pedagogiczne; dojrzałość wychowawczą; równowagę emocjonalną; identyfikowanie się ze szkołą i jej zadaniami; zaangażowanie w życie szkoły wyrastające z osobistych przekonań a nie tylko z uwagi na wymagania prawa pracy; postępowanie drogą rozwoju własnej wiary; akceptowanie nauki Kościoła i prawość życia; osobista i wspólnotowa formacja chrześcijańska; doskonalenie cech właściwych dla wychowawcy w szkole pijarskiej; świadectwo wiary; troska o dobro duchowe ucznia; gotowość do służenia swym czasem i siłami także poza podstawowym czasem pracy; rozumienie i realizowanie swego zawodu jako pedagogicznego powołania chrześcijańskiego i kalasantyńskiego.

Aby nauczyciel szkoły pijarskiej mógł sprostać powyższym wymaganiom, musi brać udział w formacji nauczycieli organizowanej w szkole i na szczeblu ogólnoprowincjalnym. Dyrektor szkoły określa, które z tych zajęć są obowiązkowe. Nauczyciele starający się o awans zawodowy w szkole pijarskiej winni uwzględnić w planach rozwoju zawodowego specyfikę szkoły. Wszyscy nauczyciele rozpoczynający pracę mają się zapoznać z tradycją i charakterem szkoły. Pomocą w tym służą im Dyrektor szkoły i Duszpasterz nauczycieli.

Nauczyciel nie-katolik może zostać zatrudniony tylko w wyjątkowych sytuacjach, a stałą umowę o pracę może otrzymać jedynie po stwierdzeniu jego pozytywnego oddziaływania na uczniów.

³⁸ Por. Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 132.

³⁹ Por. Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 130.

Wobec nauczycieli szkół pijarskich stosuje się kodeks pracy i prawo oświatowe. Prawo zatrudniania i zwalniania nauczyciela należy do Dyrektora szkoły. Prowincjał nie stanowi instancji odwoławczej od decyzji Dyrektora.

Wynagrodzenie nauczycieli w szkole pijarskiej jest liczone według przepisów obowiązujących w szkołach państwowych. Premię uznaniową oraz inne ewentualne świadczenia (np. związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych) przyznaje Dyrektor na podstawie regulaminu płac zatwierdzonego przez Organ prowadzący.

Dyrektor szkoły ustala sposób zasilania funduszu socjalnego i zasady dysponowania nim.

3.3. Personel szkolny

Uczestnikami posłannictwa wychowawczego szkoły pijarskiej są wszyscy pracownicy szkoły.

Od personelu szkolnego wymaga się kultury bycia, sumienności i uczciwości, zaangażowania w wychowywanie uczniów, postępowania w procesie doskonalenia wiary, formacji kalasantyńskiej i świadectwa swych przekonań religijnych, uczestnictwa w szkolnych uroczystościach, postawy życzliwości, dobroci i uczynności.

Personel pomocniczy zatrudniany jest i zwalniany przez Dyrektora szkoły, który stosuje się do obowiązującego kodeksu pracy w duchu pijarskiego prawa zakonnego⁴⁰. Za formację religijną pracowników szkoły jest odpowiedzialny duszpasterz nauczycieli.

3.4. Współpracownicy

Szkoła pijarska współpracuje z osobami, które przyczyniają się do właściwego realizowania programu szkoły. Należą do nich prowadzący koła zainteresowań, animatorzy, trenerzy, prelegenci, praktykanci, klerycy pijarscy i inni pracownicy, którzy są związani z nami umową o dzieło, stosunkiem pracy lub angażują się na zasadzie wolontariatu. Od wszystkich współpracowników wymaga się również odpowiednich predyspozycji zawodowych i chrześcijańskich.

3.5. Rodzice

Szkoła pijarska realizuje swoje zadania edukacyjne przy aktywnej, systematycznej współpracy z rodzicami dziecka. Od rodzin naszych uczniów wymaga się zainteresowania procesem wychowawczym i dydaktycznym, współpracy przy pokonywaniu pojawiających się trudności, uczestniczenia w uroczystościach szkolnych, współodpowiedzialności za kondycję materialną szkoły. Do obowiązków rodziców należy utrzymywanie bieżącego kontaktu ze szkołą i uczestniczenie w zebraniach rodziców.

Szkoła pijarska otacza rodziców duszpasterską troską, za co odpowiada osobny Duszpasterz rodziców lub inna osoba wyznaczona przez Dyrektora.

Szkoła pijarska, w której rodzice systematycznie opłacają zajęcia dzieci, dołoży wszelkich starań, aby przejściowe trudności finansowe rodziców nie spowodowały decyzji zabrania dziecka ze szkoły.

Organem reprezentującym całą społeczność rodziców jest Rada rodziców, która w swej działalności kieruje się *Regulaminem Rady rodziców*.

3.6. Absolwenci

Szkoła pijarska poczuwa się do więzi i utrzymywania regularnych kontaktów z absolwentami, którzy opuścili jej mury. Dla nich organizowane są spotkania z okazji uroczystości i rocznic. Absolwenci winni czuć się zaproszeni także do uczestniczenia w życiu

⁴⁰ Por. Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych, 71 oraz Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 131.

szkoły. Świadectwo ich postawy życiowej, osiągnięte sukcesy i zdolność do radzenia sobie w trudnych okolicznościach życia stanowi chlubę szkoły i pozytywnie wpływa na proces wychowania młodszych kolegów.

Szkoła pijarska popiera formalne i nieformalne stowarzyszanie się wychowanków zgodne z ideami szkoły.

Część IV

ORGANIZACJA SZKOŁY PIJARSKIEJ

4.1. Szkoła a Polska Prowincja Zakonu Pijarów

4.1.1. Organ prowadzący

Organem prowadzącym szkołę jest Polska Prowincja Zakonu Pijarów lub – w wyjątkowych wypadkach – dany dom zakonny tj. Kolegium Zakonu Pijarów. W każdym przypadku prawo kontroli i nadzoru działalności szkoły należy do Przełożonego Wyższego.

Organ prowadzący decyduje o utworzeniu lub zmianie rodzaju szkoły (publicznej, niepublicznej z uprawnieniami szkoły publicznej, itp.). Podejmując taką decyzję, będzie się kierował ideami zawartymi w niniejszym dokumencie, dobrem środowiska lokalnego oraz możliwościami prawno-finansowymi.

Do Prowincjała należy w szczególności przygotowanie i zatwierdzenie Statutu szkoły oraz ewentualne delegowanie uprawnień Organu prowadzącego szkołę (np. w zakresie czynności cywilno-prawnych) Dyrektorowi szkoły.

Prowincjał swoim dekretem kieruje do pracy w szkole współbraci, troszcząc się przy tym, aby pijarzy pracujący w jednej szkole, należeli do tej samej wspólnoty⁴¹.

4.1.2. Reprezentant organu prowadzącego

W przypadku, gdy organem prowadzącym szkołę jest Kolegium, bezpośrednim reprezentantem Prowincjała na terenie szkoły jest Rektor Kolegium. Do niego należy bieżąca troska o szkołę i nadzorowanie jej życia. W sprawach większej wagi Rektor Kolegium zwraca się do Prowincjała.

W sytuacji, gdy Dyrektorem szkoły jest osoba świecka, a organem prowadzącym szkołę jest Polska Prowincja Zakonu Pijarów reprezentantem Prowincjała na terenie szkoły jest Rektor odpowiedniego Kolegium.

4.1.3. Asystent ds. pedagogicznych

Asystentowi ds. pedagogicznych, służącemu radą Przełożonemu Wyższemu i wchodzącemu w skład Kongregacji Prowincjalnej, przysługuje prawo i obowiązek troski o funkcjonowanie wszystkich szkół w Prowincji.

Asystent ma prawo wizytować szkoły, uczestniczyć w Radach Pedagogicznych, weryfikować dokumentację szkoły, nadzorować proces dydaktyczny, wychowawczy, duszpasterski i formacyjny, zwoływać zebrania dyrektorów szkół pijarskich, przedstawiać swoje wnioski i uwagi na forum szkoły oraz w gronie Kongregacji Prowincjalnej. Asystent ds. pedagogicznych jest pierwszą instancją dla Dyrektorów we wszelkich sprawach dotyczących władz zakonnych, a związanych z życiem szkoły.

4.1.4. Inne szkoły pijarskie

⁴¹ Por. Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych, 32 i 37.

Szkoła pijarska chętnie nawiązuje kontakty z innymi szkołami prowadzonymi przez rodzinę kalasantyńską w Polsce i na świecie. W ramach tej współpracy powinna mieć miejsce: wymiana doświadczeń dydaktycznych i wychowawczych, tworzenie więzi między uczniami i nauczycielami różnych szkół, organizowanie wspólnych imprez, współpraca przy organizowaniu wymian kulturalnych i wycieczek szkolnych, wspieranie się w trudnościach materialnych, doskonalenie koncepcji szkoły pijarskiej.

4.2. Szkoła a społeczeństwo

4.2.1. Władze oświatowe

Szkoła pijarska podlega władzom oświatowym (należącym do administracji państwowej i do samorządów) w zakresie przewidzianym przez prawo oświatowe. W szczególności podlega nadzorowi pedagogicznemu sprawowanemu przez te władze. Poszanowanie prawa cywilnego w szkole pijarskiej jest świadectwem chrześcijańskiej odpowiedzialności w życiu społecznym.

4.2.2. Społeczność lokalna

Szkoła pijarska ma służyć społeczności lokalnej, zarówno poprzez wychowywanie dobrych obywateli jak i poprzez słuzenie posiadanymi środkami społeczności lokalnej – w szczególności akcjom wychowawczym i charytatywnym⁴².

4.3. Szkoła a Kościół lokalny

4.3.1. Szkoła a diecezja

Jako szkoła katolicka każda szkoła pijarska wymaga zatwierdzenia kompetentnej władzy kościelnej zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego kan. 803 § 1 i 3.

Wspólnota szkolna może i powinna sprawować sakramenty – także poza dniami nauki. W organizowaniu takich celebracji zachować należy przepisy prawa i duszpasterską roztropność, tak aby uniknąć konfliktów z Kościołem lokalnym.

Szkoła pijarska uwzględnia w Rocznym programie duszpasterskim zalecenia Konferencji Episkopatu oraz biskupa diecezjalnego i włącza się w inicjatywy Kościoła lokalnego przeznaczone dla dzieci i młodzieży (konkursy, spotkania, obchody okolicznościowe itp.)⁴³.

4.3.2. Szkoła a inne szkoły katolickie

Szkoła pijarska powinna uczestniczyć w organizacjach skupiających szkoły katolickie. Decyzja o przystąpieniu szkoły do takich organizacji wymaga akceptacji Asystenta ds. pedagogicznych.

4.4. Zespoły i instytucje wewnętrzne

Życie szkoły jest organizowane, rozwijane, nadzorowane i doskonalone przez poszczególne instytucje mające właściwe sobie kompetencje.

4.4.1. Dyrektor

Na czele szkoły stoi Dyrektor powoływany i odwoływany przez prowincjała z zachowaniem przepisów prawa oświatowego. Prawa i obowiązki Dyrektora określa Statut

⁴² Por. Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych 70, a także: Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 125.

⁴³ Por. Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych, 93.

szkoły. Dyrektor troszczy się na bieżąco o właściwe funkcjonowanie szkoły i dba o jej rozwój. W przypadku zespołu szkół, gdy na czele poszczególnych poziomów stoją odrębni dyrektorzy również oni są powoływani i odwoływani przez prowincjała.

Dyrektor, za zezwoleniem organu prowadzącego, może powołać swych zastępców i wyznaczyć im zakres odpowiedzialności. Nominacje te wymagają uprzedniego zatwierdzenia przez prowincjała.

4.4.2. Zespoły przedmiotowe

W szkole pijarskiej mają być powołane Zespoły przedmiotowe. Do ich zadań należy współpraca między nauczycielami jednego przedmiotu lub przedmiotów pokrewnych, ulepszanie procesu dydaktycznego, wypracowanie wspólnych kryteriów oceniania, koordynacja realizowanego programu, ujednoczenie wymagań, itd. Na czele Zespołu stoi Przewodniczący, mianowany i odwoływany przez Dyrektora szkoły.

4.4.3. Zespół wychowawczy

Szkoła pijarska powinna posiadać Zespół wychowawczy, który odpowiada za całość działań odnoszących się do wychowawczej troski o ucznia. Na czele zespołu stoi Przewodniczący nominowany przez Dyrektora lub zastępcę Dyrektora ds. wychowawczych, jeśli taki został powołany. Wskazane jest, by w skład zespołu wchodził Duszpasterz szkoły, co pozwoli na uzgadnianie działań wychowawczych i duszpasterskich.

Szkoła jest zobowiązana do wypracowania *Programu wychowawczego szkoły*. Istotnym elementem tego *Programu* są godziny wychowawcze, których tematyka – w zakresie obowiązujących zagadnień – powinna zostać dokładnie sprecyzowana i egzekwowana przez Dyрекcję szkoły. Zespół wychowawczy, na podstawie *Programu wychowawczego* winien opracować szczegółowy, *Roczny program wychowawczy*, w którym ujęte zostaną wybrane dla danego roku zagadnienia wychowawcze uznane jako istotne w życiu szkoły. *Roczny program wychowawczy* powinien być odpowiednio sprecyzowany z podaniem treści, metod, terminów oraz osób odpowiedzialnych za ich realizację.

Zespół wychowawczy ma za zadanie towarzyszenie nauczycielom pełniącym po raz pierwszy obowiązki wychowawcy, a także przygotowywanie nauczycieli do pełnienia tej funkcji np. poprzez pełnienie obowiązków pomocnika wychowawcy.

Na zakończenie roku szkolnego Zespół wychowawczy winien przeprowadzić skrupulatną analizę, w której zebrane zostaną informacje na temat realizacji programu wychowawczego, wymienione sukcesy i porażki wychowawcze, sprecyzowane istotne trudności w pracy wychowawczej szkoły oraz rozeznane okoliczności zewnętrzne sprzyjające i niesprzyjające zadaniom wychowawczym szkoły. Analiza posłuży do przygotowania programu wychowawczego na kolejny rok szkolny.

Dyrektor szkoły zobowiązany jest przesłać powyższą analizę Asystentowi ds. pedagogicznych, który po jej przeanalizowaniu składa dokument w Kurii Prowincjalnej.

4.4.4. Zespół duszpasterski (Duszpasterz szkoły)

Zespół duszpasterski planuje, organizuje, realizuje i ocenia całość duszpasterstwa w szkole. Na jego czele stoi Duszpasterz szkoły nominowany przez Przełożonego Wyższego. W skład zespołu wchodzi z urzędu wszyscy katecheci uczący w szkole, Duszpasterz nauczycieli, Przewodniczący lub delegat zespołu wychowawczego, Duszpasterz rodziców lub ten, kto pełni jego obowiązki. Zespół duszpasterski mogą i powinni tworzyć inni nauczyciele wyróżniający się postawą religijną i zaangażowaniem w życie szkoły.

Zespół duszpasterski pod kierownictwem Duszpasterza szkoły winien przygotować *Program duszpasterski szkoły*, dokument ramowy, w którym zawarte będą stałe treści i formy duszpasterskiej troski o uczniów. Przed rozpoczęciem roku szkolnego, z stosownym

wyprzedzeniem, Duszpasterz szkoły wraz z Zespołem przygotowuje *Roczny program duszpasterski* uwzględniając w nim duszpasterskie przesłanie roku wyznaczone przez Kościół, wskazania Prowincji, wewnętrzne potrzeby szkoły, wymagania środowiska oraz to, co odczytywane jest jako istotne wyzwanie sformułowane na podstawie obserwacji życia uczniów, ich trudności, problemów, oczekiwań i pragnień. Program winien zawierać konkretne treści, metody i formy, terminy, miejsca oraz osoby odpowiedzialne za realizację.

Na zakończenie roku szkolnego Zespół duszpasterski winien dokonać krytycznej oceny realizacji *Programu duszpasterskiego*, w której oprócz relacji i podsumowania przebiegu poszczególnych działań i wydarzeń, zebrane zostaną uwagi i sugestie pod kątem programu na kolejny rok szkolny.

Do obowiązków Dyrektora szkoły należy przesłanie podsumowania pracy duszpasterskiej szkoły Asystentowi ds. pedagogicznych, który po analizie składa dokument w Kurii Prowincjalnej.

4.4.5. Samorząd szkolny

W każdej szkole pijarskiej funkcjonuje Samorząd szkolny wybrany w wolnych wyborach przez uczniów szkoły. Ordynację wyborczą, sposób funkcjonowania samorządu, zakres zadań i kompetencji, prawa, przywileje i obowiązki określa *Statut Samorządu szkolnego* przyjęty przez radę pedagogiczną.

Dyrektor szkoły wybiera spośród nauczycieli Opiekuna Samorządu szkolnego jako łącznika w bieżących sprawach pomiędzy Dyrekcją i Radą pedagogiczną a Samorządem.

4.4.6. Pedagog (psycholog) szkolny

Pedagog (psycholog) szkolny, zatrudniany i odwoływany przez Dyrektora szkoły, jest zobowiązany do pełnienia swojej posługi zgodnie z chrześcijańskim systemem wartości. Pełne aprobowanie depozytu wiary, zwłaszcza w zakresie życia moralnego, prymatu łaski oraz wizji człowieka jako dziecka Bożego to niezbędne warunki, jakie muszą być brane pod uwagę przy zatrudnianiu pedagoga (psychologa). Zgodnie z etyką zawodu, pedagoga (psychologa) obowiązuje tajemnica służbowa. Służy pomocą w zakresie swoich kompetencji uczniom, wychowawcom i rodzicom. Do jego obowiązków należy uczestniczenie w posiedzeniach Rady pedagogicznej. Winien też pozostawać w ścisłym kontakcie z Przewodniczącym zespołu wychowawczego oraz Duszpasterzem szkoły.

4.4.7. Rada rodziców lub Rada szkoły

Rada rodziców jest ciałem reprezentującym wszystkich rodziców uczniów. Wybierana jest w trybie przewidzianym przez *Regulamin Rady* i pracuje pod kierownictwem Dyrektora szkoły. W pijarskich szkołach może zamiast niej istnieć Rada szkoły, do której należą także wybrani nauczyciele.

4.4.8. Administracja

Funkcjonowanie szkoły domaga się istnienia sekretariatów, których powoływanie leży w gestii Dyrektora szkoły. Wśród niezbędnych znajdują się: Sekretariat szkoły oraz Księgowość. Osoby zatrudniane jako pracownicy szkoły winny identyfikować się z ideałami szkoły, mieć nieposzlakowaną opinię, uczciwie wypełniać swój zawód oraz czuć się odpowiedzialnymi za pracę edukacyjną i duszpasterską szkoły.

Do Dyrektora szkoły należy określanie szczegółowych warunków funkcjonowania pracy sekretariatów.

4.5. Wymagane dokumenty i programy Szkolne

Zgodnie z obowiązującym prawem szkoła winna posiadać odpowiednią dokumentację a jej kopia winna być złożona w Kurii Prowincjalnej Polskiej Prowincji Zakonu Pijarów. Każdorazowa aktualizacja dokumentu również winna zostać przesłana do Kurii Prowincjalnej.

4.5.1. Statut szkoły

- a. Przygotowywany i nadawany przez Organ prowadzący
- b. Wymaga zatwierdzenia przez Kuratorium Oświaty

4.5.2. Regulamin Rady pedagogicznej

- a. Przygotowywany jest przez Dyрекcję szkoły
- b. Nie może być sprzeczny ze *Statutem szkoły*
- c. Wymaga zatwierdzenia przez Radę pedagogiczną szkoły
- d. Wymagana jest uprzednia aprobata przez Organ prowadzący, a gdy jest nim Kolegium wówczas także Kongregacji Prowincjalnej

4.5.3. Regulamin szkolny

- a. Przygotowywany jest przez Dyрекcję szkoły
- b. Nie może być sprzeczny ze *Statutem szkoły*
- c. Zatwierdzany przez Radę pedagogiczną

4.5.4. Statut Samorządu szkolnego

- a. Przygotowywany przez Samorząd szkolny
- b. Nie może być sprzeczny ze *Statutem szkoły*
- c. Wymaga zatwierdzenia przez Radę Pedagogiczną

4.5.5. Regulamin Rady rodziców

- a. Przygotowywany przez Radę rodziców
- b. Nie może być sprzeczny ze *Statutem szkoły*
- c. Zatwierdzany przez Organ prowadzący

4.5.6. Program wychowawczy szkoły

- a. Przygotowywany jest przez Zespół wychowawczy
- b. Wymaga zatwierdzenia przez Kongregację Prowincjalną⁴⁴
- c. Coroczne sprawozdanie z realizacji Programu jest przesyłane do Asystenta ds. pedagogicznych i składane przez niego w Kurii Prowincjalnej

4.5.6.1. Program wychowawczy⁴⁵

- Określa tożsamość szkoły, wskazując wyraźnie na wartości ewangeliczne
- Wymienia cele realizowane na poziomie wychowawczym, etycznym i kulturalnym
- Przedstawia treści – wartości do przekazania
- Określa organizację i funkcjonowanie szkoły w zakresie wychowawczym
- Wskazuje na kryteria i zasady oceny postawy ucznia

4.5.6.2. Kryteria dla Programu:

- Wierność Ewangelii, nauce Kościoła Katolickiego i ideałom zakonu

⁴⁴ Por. Reguły Zakonu Szkół Pobożnych, 120.

⁴⁵ Por. Religijny Wymiar Wychowania w Szkole Katolickiej, 100.

- Stopniowanie i dostosowywanie propozycji wychowawczych do różnych sytuacji poszczególnych osób, rodzin i środowisk
- Współodpowiedzialność i zaangażowanie całej wspólnoty szkolnej
- Wystarczająca podstawa do wypracowywania *Rocznych programów wychowawczych szkoły*

4.5.7. Program Duszpasterski szkoły

- a. Przygotowywany przez Zespół duszpasterski
- b. Wymagane zatwierdzenie przez Kongregację Prowincjalną
- c. Coroczne sprawozdanie przesyłane do Asystenta ds. pedagogicznych i składane przez niego w Kurii Prowincjalnej

4.5.7.1. Program Duszpasterski:

- Określa tożsamość szkoły, wskazując wyraźnie na wartości ewangeliczne
- Wymienia cele, jakie stawia sobie duszpasterstwo w szkole
- Definiuje profil chrześcijanina, jaki szkoła pragnie wypracować poprzez swoje duszpasterstwo
- Przedstawia treści ewangeliczne jako wartości do przekazania
- Określa organizację, ramowy kalendarz, środki, metody i stałych odpowiedzialnych
- Uwzględnia programy duszpasterskie Kościoła powszechnego i lokalnego
- Precyzuje sposób analizy, oceny i doskonalenia działań duszpasterskich

4.5.7.2. Kryteria dla Programu:

- Wierność Ewangelii, nauce Kościoła katolickiego i ideałom Zakonu
- Zdarność do utworzenia na jego podstawie *Rocznego programu duszpasterskiego*
- Odpowiednie dostosowanie Programu do poziomu i możliwości percepcji osób tworzących wspólnotę szkolną
- Uwzględnienie w Programie istniejących w środowisku lokalnym szans i ograniczeń
- Współodpowiedzialność eklezjalna

4.5.8. Preliminarz i bilanse

Dyrektor szkoły odpowiada za terminowe przygotowanie preliminarza szkoły, zgodnie z wymaganiami Zakonu i przedłożonym przez Władze zakonne formularzem. Preliminarz wymaga zatwierdzenia przez Kongregację Prowincjalną i może być realizowany po otrzymaniu pisemnego potwierdzenia z Kurii Prowincjalnej.

Po zakończeniu roku finansowego, liczonego od stycznia do grudnia, Dyrektor przedstawia Kongregacji Prowincjalnej bilans szkoły.

4.5.9. Sprawozdawczość

Szkoła winna przygotować coroczne, całościowe podsumowanie swej pracy. W skład tego podsumowania wchodzi opracowania wycinkowe, do których należy analiza realizacji *Programu wychowawczego* oraz *Programu duszpasterskiego*. Podsumowanie pracy winno zostać rozszerzone o sprawozdanie osiągnięć dydaktycznych oraz o inne istotne dla życia szkoły informacje.

Do przedłożenia Kongregacji Prowincjalnej podsumowania pracy szkoły zobowiązany jest Dyrektor szkoły i winien to uczynić do 15 września następnego roku szkolnego.

4.5.10. Arkusz organizacyjny szkoły

Dyrektor szkoły odpowiada za przygotowanie szkolnego planu nauczania, który obejmuje cały cykl kształcenia danej klasy⁴⁶ oraz do 30 kwietnia arkusza organizacyjnego szkoły na kolejny rok szkolny. Szkolny plan nauczania i arkusz wymagają zatwierdzenia przez Organ prowadzący szkołę, a w przypadku szkół publicznych – zatwierdzenia przez Kuratorium Oświaty. Organ prowadzący, na wniosek Dyrektora szkoły, ma prawo rozszerzyć obowiązującą w szkole siatkę godzin, zgodnie z przepisami oświatowymi. Szkolny plan nauczania jest podstawą do przygotowania arkusza organizacyjnego szkoły. Po zatwierdzeniu arkusza przez Organ prowadzący i uzyskaniu pozytywnej opinii Kuratorium Oświaty, arkusz staje się podstawą planowania zajęć i przydziału czynności dla nauczycieli na nowy rok szkolny. Szkolny plan nauczania zawiera siatkę obowiązkowych i nadobowiązkowych zajęć realizowanych w cyklu kształcenia w danym oddziale klasowym. Arkusz organizacyjny szkoły musi zawierać następujące dane: ilość oddziałów w szkole, siatkę godzin dydaktycznych w każdej klasie, wykaz nauczycieli planowanych do zatrudnienia, informacje o ich wykształceniu, stopniu awansu zawodowego, stażu pracy oraz przydziale godzin dydaktycznych, informacje o zajęciach pozalekcyjnych realizowanych w szkole.

4.5.11. Wewnątrzszkolny system oceniania

Rada Pedagogiczna przyjmuje uchwałę wewnątrzszkolny system oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów. Zasady oceniania nie mogą być sprzeczne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w tym zakresie. Wewnątrzszkolny system oceniania jest podstawą do opracowania przez zespoły przedmiotowe lub nauczycieli uczących w szkole własnych kryteriów oceniania, które wymagają zatwierdzenia ze strony Dyrektora szkoły. Wewnątrzszkolny system oceniania stanowi załącznik do *Statutu szkoły*.

A + M + P + I

Skróty

PP – Kongregacja Generalna Zakonu Pijarów, *Posłannictwo pijarskie. Ewangelizować, wychowując, w stylu kalasantyńskim*

DP – Kongregacja Generalna Zakonu Pijarów. *Duchowość i pedagogia św. Józefa Kalasancjusza. Zarys syntezy*

PnCh – Kongregacja Generalna Zakonu Pijarów, *Przyobleczeni na nowo w Chrystusa*

KK – Konstytucje Kalasancjusza

RZSP – Reguły Zakonu Szkół Pobożnych

KZSP – Konstytucje Zakonu Szkół Pobożnych

DWCh – Sobór Watykański II, *Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim Gravissimum educationis*

RWWS – Kongregacja Wychowania Katolickiego, *Religijny Wymiar Wychowania w Szkole Katolickiej. Podstawowe założenia – do przeglądu i refleksji*

OKMS – Kongregacja Wychowania Katolickiego, *Osoby konsekrowane i ich misja w szkole*

ChP – XLIV Kapituła Generalna, *Charyzmat pijarski dzisiaj*

LK – List Kalasancjusza

⁴⁶ Szkoła podstawowa: I-III, IV-VI; gimnazjum: I- III; liceum: I-III.